

רשומות

הצעות חוק

23 בנובמבר 1964

633

י"ח בכסלו תשכ"ה

עמוד	
76	חוק ההתיישנות (תיקון), תשכ"ה—1964
76	חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 4), תשכ"ה—1964
77	חוק השליחות, תשכ"ה—1964

חוק ההתיישנות (תיקון), תשכ"ה-1964

1. בסעיף 22 לחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958¹ (להלן - החוק העיקרי), אחרי "תקופת חמש עשרה שנה" יבוא "ולגבי מקרקעין שנרשמו בספרי האחוזה לאחר סידור זכות הקנין לפי פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין)² - תקופת עשרים וחמש שנים".
2. תחילתו של חוק זה מיום תחילתו של החוק העיקרי.
- תיקון סעיף 22
תחילה

ד ב ר י ם ה ס ב ר

בית המשפט העליון בפסק דינו בע"א 5/62, 4/62 (פד"י ט"ז, 2460) קבע שקיימת סתירה בין הוראות הסעיפים 5 ו-22 לחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958, בענין תקופת ההתיישנות לגבי מקרקעין שנערך בהם סידור זכויות הקנין. בסעיף 5 קבוצה לכך תקופה של עשרים וחמש שנים, כעוד שבסעיף 22, המתקן את סעיפים 20 ו-78 לחוק הקרקעות העותמני, נקבעה תקופת ההתיישנות של חמש עשרה שנה. בית המשפט פסק שהתקופה הקבוצה לאותו ענין בסעיף 22, היינו חמש עשרה שנה, היא הקובעת. יחד עם זאת הדגיש, שכוונת המחוקק היתה כנראה לקבוע לקרקעות מוסדרים תקופת ההתיישנות של עשרים וחמש שנים אלא שבזמן חקיקת החוק לא הושם לב לסתירה האמורה.

החוק המוצע בא לתקן את הדבר, ולהעמיד את תקופת ההתיישנות במקרקעין מוסדרים על עשרים וחמש שנים.

¹ ס"ח תשי"ח, עמ' 112.

² חוק א"י, כרך ב', פרק פ', עמ' 829.

חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 4), תשכ"ה-1964

1. סעיף 25 לפקודת התעבורה יתוקן כך:
- (1) סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) יסומנו (ג) ו-(ד) כסדרם;
- (2) אחרי סעיף קטן (א) יוסף סעיף קטן זה:
- "(ב) מי שנחמנה שופט תעבורה מינוי של קבע, מוסמך לדון בעבירה לפי סעיף 218 לפקודת החוק הפלילי, 1936², כשהיא גרימת מות תוך כדי שימוש ברכב, ויהיו לו לענין זה כל הסמכויות של בית המשפט לפי סעיף 64 לפקודה זו."
- (3) בסעיף קטן (ד), במקום "בסעיף קטן (א)" יבוא "בסעיפים קטנים (א) ו-(ב)".
- תיקון סעיף 25

¹ דיני מדינת ישראל 7, תשכ"א, עמ' 173; ס"ח תשכ"ב, עמ' 8; תשכ"ב, עמ' 64; תשכ"ד, עמ' 78.

² ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 652, עמ' 263.

דברי-הסבר

בסעיף 25(א) לפקודת התעבורה נקבעו סוגי העבירות אשר שופטי תעבורה מוסמכים לדון בהן. הן כוללות, בין השאר, "עבירות תעבורה" שלפי הגדרתן בסעיף 1 לפקודה הן עבירות על הפקודה ועל התקנות, לרבות חוקי עזר, שהותקנו לפיה. בין העבירות על הפקודה נקבעו בסעיף 64 העבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית. וזה לשון הסעיף:

64. העובר עבירה לפי סעיף 218 לפקודת החוק הפלילי, 1936, תוך כדי שימוש ברכב, דינו – גרימת מוות בנהיגה רשלנית מאסר שלוש שנים ולא פחות משלושה חדשים, או מאסר כאמור וקנס המשת אלפים לירות; אולם רשאי בית המשפט, אם ראה שהנסיבות מצדיקות זאת, שלא לפסוק מאסר מינימום כאמור מטעמים שפרש בפסק הדין.

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו החליט (כתיק ב"ש 283/61, שמואל וילקוביץ נגד היועץ המשפטי לממשלה, פסקים מחוזיים כ"ט, עמ' 141) ששופט תעבורה אינו מוסמך לדון בעבירה שלפי סעיף 64 לפקודה (גרימת מוות בנהיגה רשלנית), הואיל ועבירה זו אינה עבירה על הפקודה, כאמור בהגדרת "עבירת תעבורה", אלא רק החמרה של עבירה שנקבעה בפקודת החוק הפלילי, 1936.

על החלטה מסוג זה של בית המשפט המחוזי אין ערעור.

נוסח הסעיף 64 שהיה מסומן בשעתו סעיף 18א כפי שהוצע על ידי הממשלה בהצעת החוק לתיקון פקודת התעבורה, תשכ"א-1960, אמנם כלל הגדרה עצמאית של העבירה, כלי שהזכיר את סעיף 218 לפקודת החוק הפלילי, 1936; אולם בדיונים בכנסת הובעה דעה כי עבירה זו צריכה להיות זהה לעבירת גרימת המוות לפי סעיף 218 האמור, וזאת כדי למנוע פירושים שונים על הוראות דומות, וכך גם סוכם אותה שעה. נראה היה שעל ידי כך לא תחול העבירה להיות "עבירת תעבורה" וממילא לא תיפגע סמכותו של שופט תעבורה לדון עליה. בית המשפט המחוזי פירש כאמור על דרך אחרת.

שופטי תעבורה מוסמכים לדון ודנים בעבירות המורות הכרוכות בתאונות ורכים שנפצעו בהן בני אדם וניזוק רכוש. הם התמחו בדיון בעבירות מסוג זה וראוי שתופקד בידיהם גם השפיטה בעבירות של גרימת מוות תוך כדי שימוש ברכב.

מאידך מן הדין הוא שמשפטים על תאונות שכרוך בהם אבדן חיי אדם יידונו בפני שופטים כעלי ותק וגסיון, ומוצע בזה להעניק סמכות זו רק לשופטי תעבורה שנתמנה מינו של קבע – כלומר שמאחוריהם שלוש שנות שפיטה לפחות ושנמצאו ראויים לכהן בקביעות.

חוק השליחות, תשכ"ה – 1964

שליחות מוח	1. שליחות היא יפוי הכוח שהשולח מקנה לשלוחו, לעשות בשמו או במקומו פעולה משפטית כלפי צד שלישי.
דין השליחות	2. שלוחו של אדם כמותו, ופעולת השלוח, לרבות ידיעתו וכוונתו, מחייבת ומזכה, לפי הענין, את השולח.
הקניית השליחות וצורתה	3. השליחות מוקנית בהרשאה, שככתב או שבעל-פה. מאת השולח לשלוח, או בהודעה עליה לצד שלישי, או על ידי התנהגות השולח כלפי אחר מהם; אולם הצד השלישי וכל אחר רשאי לדרוש, בטרם ייזקק לשליחות, שהשולח יציג לפניו הרשאה ככתב.

4. כל אדם כשר להיות שלוח לפעולה שהוא בר־דעת לעשותה, אך לענין זכויותיו החיובי יחולו דיני הפשרות הכלליים.

כשרות השלוח

5. כל פעולה משפטית יכולה לשמש נושא לשליחות, חוץ מפעולה שלפי מהותה או על פי דין יש לבצעה אישית.

הנושא לשליחות

6. (א) השליחות מתפשטת — באין הגבלה בהרשאה — על כל פעולה הדרושה באופן סביר לביצועו התקין של נושא השליחות, אולם אין היא כוללת — באין הרשאה מפורשת לכך — הליכים לפני בית משפט, בית דין או בורר, ולא פשרה או ויתור או פעולה בלי תמורה, אלא אם כוונה אחרת משתמעת מהרשאה שבכתב.

היקף השליחות

(ב) רשאי שלוח לעשות כל פעולה דחופה ובלתי צפויה מראש הדרושה באופן סביר לשמירה על עניגי השולח בקשר לנושא השליחות, אף אם הפעולה חורגת מתחום ההרשאה.

7. (א) פעל אדם בחזקת שלוחו של אחר בלי שהורשה לכך או בחריגה מהרשאתו, יכול האחר, בכפוף לאמור בסעיף קטן (ב), לאשר את הפעולה בדיעבד.

פעולה ללא הרשאה

(ב) לא ידע הצד השלישי בשעת הפעולה שהשלוח פועל ללא הרשאה או בחריגה מהרשאתו, הברירה בידו, כל עוד לא נודע לו על אישור הפעולה, לראות את השלוח כבעל דברו או לחזור בו מן הפעולה ולתבוע מן השלוח את נזקו.

(ג) אישור בדיעבד — בהרשאה מלכתחילה, ובלבד שלא תיפגע זכות שרכש אדם אחר כתום-לב ובתמורה לפני האישור.

(ד) תאגיד יכול לאשר פעולה שנעשתה למענו לפני היווסדו, ויחולו הוראות סעיף זה.

8. לא ידע הצד השלישי בשעת הפעולה על קיומה של השליחות, או לא ידע את זהותו של השולח — יהיו השולח והשלוח חבים כלפי הצד השלישי יחד ולחוד; ויכול השולח לאמץ לעצמו זכויות השלוח כלפי הצד השלישי, זולת אם הדבר נוגד את מהות הזכות או את התנאים שהותבו לה.

שליחות בסתרה

9. קיבל אדם עליו להיות שלוח, חייב הוא לנהוג כלפי השולח בנאמנות ולפעול בהתאם להוראותיו ויחולו הוראות הסעיפים 10 ו-11.

אמנות

10. באין כוונה אחרת משתמעת ממהות השליחות או מתנאיה יחולו הוראות אלה:

ובנות השלוח

(1) השלוח יגלה לשולח כל ידיעה, וימסור לו כל מסמך, הנוגעים לנושא השליחות ויתן לו דין וחשבון על פעולותיו;

(2) השלוח לא ישתמש לרעת השולח בידיעות או במסמכים שבאו לידי עקב השליחות;

(3) לא יהא אדם שלוח של שולחים שונים לנושא שליחות אחד;

(4) לא יעשה השלוח פעולת שליחות כלפי עצמו;

(5) לא יקבל השלוח מכל אדם, זולת השולח, טובת הנאה או הבטחה לטובת הנאה בקשר לנושא השליחות;

(6) ובדרך כלל יימנע השלוח מכל דבר שיש בו ניגוד בין טובת השולח ובין טובתו שלו או של אדם אחר.

11. (א) לא קיים השלוח אחת החובות המוטלות עליו לפי הסעיפים 9 ו-10, זכאי השולח לפיצויים ולשאר התרופות הניתנות בשל הפרת חוזה.
(ב) פעולה שהשלוח עשה כלפי צד שלישי עקב הפרת חובת הנאמנות כלפי השולח, וההפרה הייתה על דעת הצד השלישי, זכאי השולח, בלי לגרוע מסעיף-קטן (א), לבטל את הפעולה והצד השלישי יהא חב עם השלוח יחד ולחוד בנוקד של השולח.
12. (א) כל נכס שבא לידי השלוח עקב השליחות מוחזק בידו כנאמן של השולח; והוא, אף אם לא גילה השלוח לצד שלישי את קיומה של השליחות או את זהותו של השולח.
(ב) השולח זכאי לכל דיווח או טובת הנאה שבאו לשלוח בקשר לנושא השליחות.
13. השולח חייב לשפות את השלוח על ההוצאות הסבירות שהוציא ועל ההתחייבות שהתחייב בהן באופן סביר עקב השליחות.
14. לשלוח תהא זכות עכבון על נכסי השולח שבאו לידי עקב השליחות, כדי תשלום שכרו וכל סכום אחר המגיעים לו מן השולח עקב השליחות.
15. חובות שהשולח והשלוח חבים זה לזה עקב השליחות ניתנים לקיזוז.
16. השליחות מסתיימת בביטולה על ידי השולח או השלוח, וכן במותו, בגריעת כשרותו, בפשיטת רגלו או בפירוקו של אחד מהם, זולת אם זכותו של השלוח או של אדם אחר תלויה בביצוע השליחות.
17. (א) לא ידע הצד השלישי על סיום השליחות זכאי הוא לראותה כנמשכת; ואם השלוח ידע על סיומה, זכאי הצד השלישי גם לברירה הנתונה לו בסעיף 7(ב).
(ב) לא ידע השלוח על סיום השליחות, זכאי הוא כלפי השולח לראותה כנמשכת.
18. אין שלוח עושה שלוח לנכס שליחותו אלא אם הורשה לכך במפורש או מכללא.
19. (א) ניתנה הרשאה אחת לשלוחים אחדים, חזקה היא שעליהם לפעול יחד.
(ב) ניתנה הרשאה אחת על ידי שלוחים אחדים, חזקה היא שעל השלוח לפעול מכוח כולם יחד.
20. היה אדם זכאי למזונות מפלוני, רואים אותו כשלוחו לרכישת מצרכים חיוניים כדי סכום המזונות המגיע לו, ואין בידי פלוני לבטל הרשאה זו.
21. לענין חוק זה, רואים אדם כיודע דבר, אם היה עליו לדעתו או שקיבל עליו הודעה בדרך הרגילה.
22. הספר האחד-עשר של המגילה בטל.
23. תחילתו של חוק זה ביום

דבריי-הסבר

החוק המוצע הוא השני בסדרת החוקים החדשים, אחרי הצעת חוק הערכות, המוצעים להחלפת ספר החוקים האזרחי העותמני (המגילה).
הצעה על דיני שליחות הוכנה על ידי שופטת בית המשפט המחוזי בירושלים מ. בן-פורת וגדונה על-ידי ועדה ציבורית בראשותו של שופט בית המשפט העליון ד"ר ב. הלוי.
החוק המוצע בזה נוסח על ידי ועדה זו. הוראותיו שאובות מן הפסיקה של בתי-המשפט בארץ וממיטב ההסדרים שבחוק האנגלו-אמריקני וחוקי יבשת אירופה והוא מוגש בלבוש עברי מקורי.

החוק דן בשליחות לפעולות משפטיות על כל סוגיהן. הדבר המייחד את אופייה המשפטי של השליחות הוא שפעולת השלוח, לרבות ידיעתו וכוונתו, מחייבת ומזכה את השולח. עקרון זה הובע בצורה תמציתית באימרה הידועה מהמשפט העברי: "שלוחו של אדם כמותו" (בבלי קידושין מא, ב) והוא מוצא את ביטויו כבר בראש החוק (סעיף 2).

אין החוק דורש כל צורה מסויימת למתן תוקף לשליחות, לא אישור נוטריוני ואף לא כתב בכלל. סעיף 3 אומר, כי השליחות נוצרת בהרשאה לשלוח, או על ידי הודעה עליה לצד שלישי, או על ידי התנהגות השולח כלפי אחד מהם. לפי גישה זו, אף התנהגותו בלבד של השולח כלפי צד שלישי, שממנה משתמע כי ניתנה הרשאה, יוצרת כלפי הצד השלישי שליחות ממש, ואין החוק נוקק לתורת ההרשאה הנחוצה של המשפט האנגלי. ואפילו פעל השלוח במקרה זה שלא לפי הוראות השולח, או בהריגה מהרשאתו, אין זה פוגע בזכותו של הצד השלישי. לעומת זאת ישא השלוח באחריותו כלפי השולח (סעיף 9).

אם כי החוק אינו דורש כל צורה למתן ההרשאה, יהיה צד שלישי, כגון שוכר שנדרש על ידי שלוח לשלם לידו דמי שכירות, וכן רשם הקרקעות שנתבקש לרשום עסקה בפנקסים, זכאי שלא להכיר בשליחות כל עוד לא הוצגה לו הרשאה בכתב (סעיף 3).

להלן דן החוק בכשרות השלוח, בנושא השליחות והיקפה (סעיפים 4 עד 6), בפעולה שנעשתה ללא הרשאה או מבלי לגלות את קיום השליחות או את זהות השולח (סעיפים 7-8) וביחסים הפנימיים שבין השולח לשלוח (סעיפים 9 עד 15). יחסים פנימיים אלה נדונים בחוק זה רק במידה שהם משותפים לכל סוגי השליחות, ללא זיקה ליחסים העסקיים שבין הצדדים, כגון יחסי עבודה, קבלנות, סוכנות, תיווך וכדומה. לפיכך אין החוק מסדיר עניינים כגון זכותו של השלוח לשכר. שאלות אלו יוסדרו בדיני עבודה, קבלנות וכו' שיהיו פרקים אחרים בספר החוקים האזרחי.

לבסוף דן החוק בסיום השליחות וביפוייכות בלתי חוזר (סעיפים 16-17), בשליחות משנה (סעיף 18), בריבוי שלוחים ושלוחים (סעיף 19), במקרה המיוחד של מעין-שליח לרכישת מזונות חיוניים (סעיף 20) ובנסיבות המהוות לצורך החוק "ידיעה" (סעיף 21).

תיקון סעות

בהצעת חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ד-1964, שפורסמה בהצעות חוק 622, תשכ"ד.

עמ' 226-

(1) בסעיף 7, במקום "סעיפים 6 ו-7" צ"ל "סעיפים 5 ו-6";

(2) בסעיף 51 (5), במקום "שנקבע" צ"ל "שנקבר".